

حیدری در گفت‌وگوی تفصیلی با ایسکانیوز:

شرایط اخذ ۶ واحد درسی به جای پایان‌نامه کارشناسی ارشد چیست؟/ محدودیت دانش‌آموختگان در شیوه آموزش محور

سخنگوی دانشگاه آزاد اسلامی جزئیات و ضوابط تغییر شیوه آموزشی دانشجویان از آموزشی-پژوهشی به آموزش محور را تشریح کرد.

به گزارش خبرنگار گروه دانشگاه ایسکانیوز، ورود به مقاطع تحصیلات تکمیلی و انجام پایان‌نامه، چالشی است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی با آن دست و پنجه نرم می‌کنند و به نوعی اعتبار پژوهشی دانشجویان با انجام پایان‌نامه و رساله دکتری سنجیده می‌شود اما در این میان هستند دانشجویانی که به هر دلیلی تمایلی به انجام پژوهش نداشته و قصد دارند با هر ترفندی که شده از نگارش پایان‌نامه فرار کنند.

بهمن ماه سال ۹۸ بود که دانشگاه آزاد اسلامی اعلام کرد، دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد با شرایطی خاص می‌توانند به جای پایان‌نامه ۶ واحد درسی اخذ کنند و به نوعی شیوه آموزشی آن‌ها از آموزشی-پژوهشی به آموزش محور تغییر کند اما برخی از دانشجویان واحدهای مختلف برای تبدیل شیوه آموزشی خود با چالش‌هایی روبرو می‌شوند. برای پاسخ به برخی ابهامات دانشجویان کارشناسی ارشد و تبیین جزئیات این طرح با احمد حیدری سخنگوی دانشگاه آزاد اسلامی گفت‌وگو کردیم که مشروح آن به شرح زیر است.

آیا بخشنامه گذراندن ۶ واحد درسی به جای پایان‌نامه به واحدهای سراسر کشور ابلاغ شده است؟ برخی از دانشجویان از بی‌اطلاعی مسئولان آموزشی واحد گلایه دارند؟

بله. این بخشنامه در تاریخ ۱۶ بهمن ماه سال ۹۸ به کلیه واحدها و مراکز آموزشی سراسر کشور ابلاغ شده است و واحدهایی که دانشجوی کارشناسی ارشد جذب کرده اند موظف به اجرای آن هستند ضمناً متمم دستورالعمل تبدیل شیوه تحصیل دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد از آموزشی - پژوهشی به آموزش محور نیز در تاریخ ۲۲ دی ماه سال گذشته به واحدها ابلاغ شد که براساس آن، استفاده از شیوه آموزش محور برای دانشجویان ورودی سال ۹۶ به قبل لازم الاجراست.

این بخشنامه چه ضوابطی دارد و شامل کدام دانشجویان می‌شود؟

یکی از موارد اختلافی در گلایه‌های دانشجویان این است که بخشنامه را به خوبی مطالعه نکرده یا از جزئیات آن بی‌اطلاعند. بنا براین بخشنامه دانشجویان فقط در موارد خاص می‌توانند به جای پایان‌نامه، ۶ واحد درسی اخذ کنند و اینطور نیست که هر دانشجویی دوست نداشت پایان‌نامه انجام دهد، به شیوه آموزش محور تغییر کند مثلاً برخی از دانشجویان واحد پایان‌نامه را گرفته و یا درخواست داده اند، ولی اقدامی برای نوشتن پروپوزال نمی‌کنند؛ این شیوه مشمول این دانشجویان نمی‌شود.

وقتی دانشجو درخواست خود را برای اخذ پایان‌نامه و انتخاب استاد راهنما به گروه بدهد، گروه موظف است شورای گروه را تشکیل دهد و برای هر یک از دانشجویان استاد راهنما تعیین کند. اگر با توجه به درخواست بالای دانشجویان و کمبود اعضای هیئت علمی، گروه قادر به تعیین استاد راهنما نباشد؛ باید این اجازه را به دانشجو بدهد تا به جای اخذ پایان‌نامه ۶ واحد درسی را انتخاب کند البته این مورد به شرط تقاضای دانشجو عملیاتی می‌شود و اجباری در کار نیست؟

دانشجویان می‌توانند در طرح پایش و طرح تعاون از دیگر دانشگاه‌ها استاد راهنما انتخاب کنند

اجباری در کار نیست؟ وقتی گروه نتواند برای دانشجو استاد راهنما تعیین کند؛ مگر راهکار دیگری هم برای دانشجو وجود دارد؟

بله دانشجویان می‌توانند از ظرفیت پایش و طرح تعاون استفاده کنند. مثلاً در طرح پایش دانشجویانی که بنا به پژوهش خاص بخواهند از اساتید راهنمای دیگر دانشگاه‌ها استفاده کنند این امکان برای آن‌ها وجود دارد تا با توجه به موضوع مورد علاقه خود از اساتید مطرح دیگر دانشگاه‌ها کمک بگیرند همچنین بنا بر جزئیات طرح تعاون وقتی تقاضای اخذ پایان‌نامه در واحدی زیاد باشد و اساتید راهنمای آن واحد ظرفیت خالی نداشته باشند؛ دانشجویان می‌توانند از واحدهای مجاور کمک بگیرند و از اساتید راهنمای آن‌ها استفاده کنند. برای نمونه اگر دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال نتواند از اساتید دانشگاه خود استفاده کند و ظرفیت استادان پر باشد؛ این امکان برای وجود دارد تا از استادان واحد تهران جنوب یا دیگر واحدهای استان تهران استفاده کند. تمام این موارد برای این است که حداقل امکان دانشجو با انجام تحقیقات و شیوه آموزشی-پژوهشی از دانشگاه فارغ التحصیل شود.

آیا به جز موردی که اشاره شد، دانشجویان دیگر هم می‌توانند از این طرح استفاده کنند؟

بله همانطور که گفته شد، یکی از بندهای استفاده از این شیوه نامه زمانی است که گروه به علت تعداد کم هیئت علمی یا پر بودن ظرفیت استادان، نتواند برای دانشجو استاد راهنما انتخاب کند اما موارد دیگر هم شامل این بخشنامه می‌شود.

دانشجویان با شرایط خاص مثلاً وقتی که به علت بیماری یا مشکلی نتوانند پایان‌نامه اخذ کنند، هم می‌توانند درخواست خود را به شورای گروه بدهند تا پس از تصویب و محرز شدن شرایط خاص دانشجو، به شیوه آموزش محور تغییر کند.

همچنین دانشجو در ترمی که انتخاب واحد پایان‌نامه را انجام می‌دهد، چنانچه پس از گذشت ۶ ماه (یک ترم تحصیلی) نتواند مراحل اجرای فرآیند پایان‌نامه را به اتمام برساند و در صورت تأیید استاد راهنما مبنی بر عدم توانایی دانشجو در انجام پایان‌نامه، او در ترم بعدی می‌تواند به جای پایان‌نامه، ۶ واحد درسی انتخاب کند.

ذکر این نکته ضروریست زمانی که دانشجویی پس از گذشت یک ترم قادر به انجام پایان‌نامه نباشد، شرط لازم برای تبدیل شدن به شیوه آموزش محور، درخواست استاد راهنما است و تقاضای خود دانشجو کفایت نمی‌کند در این حالت استاد راهنما باید با ذکر دلایل کافی عدم توانایی دانشجو در انجام پایان‌نامه را اعلام کند تا دانشجو بتواند در ترم جاری به جای پایان‌نامه ۶ واحد درسی انتخاب کند.

در این حالت امتیازات پژوهشی و حق الزحمه پژوهشی از استاد راهنما سلب می‌شود و پس از تغییر شیوه آموزشی دانشجوی مذکور، ظرفیت استاد راهنما برای انتخاب یکی دیگر از دانشجویان گروه خالی می‌شود.

تغییر شیوه آموزشی مختص دانشجویان کارشناسی ارشد است و شامل دانشجویان دکتری نمی‌شود

آیا این شیوه نامه شامل دانشجویان مقطع دکتری هم می‌شود؟

خیر. این شیوه فقط برای دانشجویان کارشناسی ارشد آن هم با شرایطی که در بخش‌نامه گفته شده در نظر گرفته شده است. ماهیت دکتری به رساله است. دروسی که در دوره دکتری گذرانده می‌شود در راستای کار کردن رساله بوده و این دروس ابزار کار پژوهشی دانشجویان دکتری است. امتحان جامع هم برای ارزیابی آمادگی دانشجو برای انجام کار پژوهشی است.

دانشجویانی که به علت سختی پایان‌نامه از ادامه تحصیل محروم مانده‌اند اگر بخواهند به تحصیل برگردند، آیا می‌توانند به جای پایان‌نامه واحد درسی اخذ کنند؟

برای این دانشجویان بخشنامه استثنایی در نظر نگرفته است یعنی شرایط برای آن‌ها هم مشابه است و دانشجویانی که در تحصیلشان وقفه افتاده است اگر قصد بازگشت به تحصیل داشته باشند باید ابتدا در آن ترم ثبت نام کنند و گروه موظف است برای آن‌ها استاد راهنما انتخاب کند اگر به هر دلیلی گروه نتواند استاد راهنمایی برای این دانشجو انتخاب کند یا اینکه استاد راهنما برای دانشجوی مذکور تعیین شود اما پس از گذشت ۱ ترم دانشجو نتواند پایان‌نامه خود را به سرانجام برساند، با درخواست استاد راهنما مبنی بر عدم توانایی دانشجو، شرایط تغییر شیوه آموزشی برای او فراهم می‌شود.

حداقل معدل دانشجو زمان تغییر شیوه آموزش باید ۱۴ باشد

دانشجویانی که شامل این بخشنامه باشند چگونه می‌توانند برای تغییر شیوه آموزشی خود اقدام کنند؟ مراحل و شرایط تغییر شیوه آموزشی در واحدهای دانشگاهی چگونه است؟

برای اینکه دانشجوی متقاضی بتواند از این تسهیلات استفاده کند باید تمام واحدهای آموزشی خود اعم از جبرانی، اصلی، انتخابی و تخصصی را گذرانده باشد. همچنین معدل واحدهای گذرانده شده باید حداقل ۱۴ باشد.

برای اجرای این دستورالعمل، دانشجو باید درخواست کتبی تغییر شیوه آموزشی از پژوهش محور به آموزش محور را به تأیید گروه تخصصی و شورای پژوهشی واحد یا دانشکده برساند.

به عبارت دقیق‌تر دانشجویانی که شامل این شیوه نامه باشند باید ابتدا درخواست کتبی خود را با تکمیل فرم مورد نظر به گروه آموزشی ارائه دهند سپس رئیس اداره آموزش دانشکده نظر خود را برای این درخواست ارائه دهد و در صورت تأیید این درخواست باید برای کارشناس یا رئیس اداره پژوهش دانشکده هم ارسال و نظر او اعلام شود در این صورت با اعلام نظر استاد راهنما این درخواست در شورای تخصصی گروه مطرح شده و با تأیید مدیر گروه آموزشی، دروس جایگزین پایان‌نامه انتخاب شود.

با توجه به اینکه شهریه واحد پایان‌نامه با شهریه ۶ واحد درسی متفاوت است؛ در صورت تغییر شیوه آموزشی آیا مابه‌التفاوت این مبلغ به حساب دانشجو واریز می‌شود؟

برای پاسخ به این سؤال ۲ حالت به وجود می‌آید؛ اگر گروه قادر به تعیین استاد راهنما برای دانشجو نباشد، طبق مواردی که پیشتر ذکر شد؛ موظف است که در همان ترم به دانشجو اجازه دهد که از شیوه آموزشی-پژوهشی به شیوه آموزش محور تغییر وضعیت دهد. فرآیند جایگزینی ۶ واحد درسی به جای پایان‌نامه باید قبل از تمام شدن بازه حذف و اضافه در همان ترم انجام شود که در این حالت شهریه دانشجو نیز به شیوه آموزشی براساس ۶ واحد درسی انتخابی محاسبه و مابه‌التفاوت آن به حساب دانشجو واریز می‌شود.

اما اگر دانشجو پایان‌نامه را بگیرد و یک ترم وقت بگذارد و نتواند دفاع کند؛ هزینه واحد پایان‌نامه در ترمی که گذشته، به دانشجو برگردانده نمی‌شود فقط در این حالت اگر با نظر استاد راهنما دانشجو قادر به انجام پایان‌نامه نباشد و به شیوه آموزش محور تغییر کند؛ می‌تواند در ترم بعد به جای پرداخت شهریه پایان‌نامه، هزینه ۶ واحد درسی را پرداخت کند.

فارغ التحصیلان شیوه آموزش محور برای تحصیل در مقطع دکتری دانشگاه آزاد باید آزمون بدهند

آیا تبدیل شیوه آموزشی-پژوهشی به آموزش محور برای اشتغال و ادامه تحصیل دانشجو محدودیت‌هایی به همراه خواهد داشت؟

دانش‌آموختگانی که براساس این شیوه‌نامه فارغ‌التحصیل می‌شوند، در مدارک تحصیلی آنها عنوان شیوه "آموزش محور" قید می‌شود و از امتیازات دانش‌آموختگان آموزشی-پژوهشی بهره‌مند نخواهند شد. یعنی اگر این دانشجو بخواهد در پژوهشگاه‌ها و ارگان‌هایی که فعالیت پژوهشی انجام می‌دهند استخدام شود، با چالش مواجه خواهد شد.

برای ادامه تحصیل هم شرایط دانشگاه‌ها متفاوت است به هر حال این موضوع یک امتیاز منفی در مصاحبه دکتری تلقی می‌شود. برخی از دانشگاه‌های دولتی سطح ۱، مدرک آموزش محور را قبول ندارند و دانشجویانی که به شیوه آموزش محور فارغ التحصیل شده‌اند شانس ادامه تحصیل در این دانشگاه‌ها را از دست می‌دهند یا اینکه بعضی دانشگاه‌ها ارائه چند مقاله علمی معتبر را شرط حضور در مصاحبه دکتری برای دانشجویان آموزش محور می‌دانند.

اما ادامه تحصیل این دانشجویان در واحدهای دانشگاه آزاد منعی ندارد و می‌توانند در مصاحبه دکتری این دانشگاه شرکت کرده و در صورت کسب امتیازات لازم ادامه تحصیل دهند فقط دانش‌آموختگان شیوه آموزش محور، مجاز به تحصیل در دوره دکتری تخصصی بدون آزمون دانشگاه آزاد اسلامی نیستند و برای ادامه تحصیل باید آزمون بدهند.

اگر دانشجو پس از تغییر شیوه آموزشی و اخذ ۶ واحد درسی پشیمان شود و بخواهد به شیوه پژوهش محور بازگردد؛ آیا این امکان وجود دارد؟

خیر. دانشجو در طول دوران تحصیل فقط یک بار می‌تواند شیوه آموزشی خود را تغییر دهد.

به عنوان سؤال آخر برخی از دانشجویان نسبت به عدم اجرای این بخشنامه در واحد خود گلایه دارند به اعتقاد آن‌ها در شرایطی که اساتید گروه ظرفیت خالی ندارد دانشگاه اجازه تغییر شیوه آموزشی را به دانشجویان نمی‌دهد یا با دلایلی غیرمنطقی پروپوزال آن‌ها را تصویب نمی‌کند تا ظرفیت اساتید گروه خالی شود. این دانشجویان چگونه می‌توانند درخواست خود را پیگیری کنند؟

همانطور که ذکر شد اگر دانشجو نتواند از ظرفیت اساتید دانشگاه خود استفاده کند و بخواهد کار پژوهشی انجام دهد می‌تواند از طرح پایش و تعاون استفاده کرده و با رایزنی با استادان مطرح دیگر دانشگاه‌ها که در زمینه مورد علاقه دانشجو فعالیت کرده‌اند؛ از ظرفیت این اساتید استفاده کند.

اما اگر واحد دانشگاهی نتواند برای دانشجو استاد راهنما انتخاب کند و خود دانشجو هم نخواهد کار پژوهشی انجام دهد، گروه موظف است در اسرع وقت زمینه را برای تغییر شیوه آموزشی این دانشجو فراهم کند و در صورت تخلف دانشجویان می‌توانند درخواست خود را به صورت نامه‌نگاری یا حضوری به معاونت‌های موضوعی سازمان ارسال کنند تا پس از طرح درخواست در کارگروه‌های تخصصی، مجوز اخذ واحد درسی به جای انتخاب پایان‌نامه برای دانشجو تعیین و ارسال شود.

در حالت دوم اگر دانشجو پس از ۱ ترم نتواند پایان‌نامه خود را انجام دهد، باید استاد راهنمای او درخواست تغییر شیوه آموزشی را به گروه ارائه کند و تقاضای دانشجو برای تغییر شیوه آموزشی در این شرایط کافی نیست پس در این حالت و با موافقت اساتید راهنما، مشکلی برای تغییر شیوه آموزشی دانشجویان وجود ندارد.

انتهای پیام /